Slovo se stává Pastýřem

Původ materiálu
Martina Zuštinová
Pořadí v lekci
27

Téma

Ježíš nás vede k důvěře a společenství s Bohem.

Cíl

- Děti by se měly dozvědět, že Ježíš je dobrý pastýř, který je zná, vede je a pečuje o ně.
- Děti by měly prožít, že je dobré mít někoho, komu na nás záleží, kdo se pro nás umí nasadit třeba i za cenu vlastního nebezpečí. Vést neznamená jenom vést na určité místo. Znamená to ukazovat vlastním životem, jak žít.
- Děti by měly být povzbuzeny, aby důvěřovaly Ježíši a poslouchaly ho.

Pro učitele

Biblický text: J 10,11–15.27–30 (Žalm 23)

Výkladové poznámky

Biblický pojem pastýř: Osoba pastýře se již brzy v dějinách Izraele stává symbolem pro pečující službu a ochranu. Jeremjáš, Ezechiel, Micheáš a Zacharjáš označují Boha samého za pastýře svého lidu. Pastýři lidští, kněží, učenci a králové jsou často odsouzeni, protože v roli pastýře selhávají. (Ez 34)

Mnoho špatných zkušeností se špatnými vůdci a správci posilovalo touhu lidí po jednom dobrém pastýři. Vzniká očekávání Mesiáše, který je jako dobrý pastýř zaslíben. On svůj lid povede, bude ho sytit a chránit. K tomuto pastýři se obracely s nadějí oči a srdce lidu (Iz 40,11nn). Janovo evangelium se obrací k lidem zklamaným pastýři lidskými.

V Ježíši se naplňuje starozákonní zaslíbení: „Ustanovím nad nimi jednoho pastýře, který je bude pást, Davida, svého služebníka. Ten je bude pást a ten bude jejich pastýřem.“ (Ez 34,23)

Kdo je Ježíš? Tato otázka se prolíná celým Janovým evangeliem. Jan odpovídá: „Tato (znamení) však zapsána jsou, abyste věřili, že Ježíš je Kristus, Syn Boží, a abyste věříce měli život v jeho jménu.“ (J 20,31). Další odpověď dává právě 10. kapitola: „Já jsem dobrý pastýř.“

Verše 11–15: Ježíš je dobrý pastýř. Není pastýř jen tak ledajaký. Dobrého pastýře poznáme podle toho, že své ovce chrání a je ochoten za ně nasadit i svůj vlastní život. To proto, aby mohly ovce žít. Žádný najatý pastýř, který by pracoval za mzdu, by tohoto nebyl schopen. Dobrý pastýř zná své ovce jménem a stará se o ně, protože mu nejde jen o sebe sama. Nestará se jen o sebe, ale vždy se vztahuje ke svému stádu.

Úlohy pastýře: stará se o ovce, o zásobení jídlem, střeží je, vede je, chrání a zachraňuje.

Verše 27–30: Zde je popsán vztah dobrého pastýře (Ježíše Krista) k jeho ovcím (učedníkům a následovníkům Ježíše Krista). Tento vztah se vyznačuje **poslušností** — ovce svého pastýře poslouchají a důvěřují mu.

Pastýř své ovce zná a dává jim život. Ježíš Kristus pak dává život věčný, který nám nikdo nemůže vzít. Má plnou moc tak činit od svého Otce, který je větší než vše, protože on sám je stvořitelem nebe i země.

Ježíš říká: Cesta k Bohu Otci vede skrze mne. Kdo mě následuje, toho já povedu a umožním mu skrze sebe prožít společenství s Bohem. Kdo mne chce následovat, musí se naučit důvěřovat a poslouchat, následovat mne. Já nasadím za své ovce i vlastní život.

Úskalí

Většina dětí dnes z vlastní zkušenosti nezná pastýře, ani jejich práci a povolání. Proto obrazné srovnání pastýře, který nasazuje svůj život za své ovce s Ježíšem, není úplně snadné.

Zachránce, ochránce, figury, které tuto roli plní, dětem známé jsou — jsou to různí supermanové a jiní hrdinové. Tyto postavy hrdinů můžeme s dobrým pastýřem srovnat, ale má to své limity. Je i nebezpečí, že myšlenka superhrdiny odvede pozornost zcela jinam. Je proto dobré tato srovnání nepřetěžovat a dětem vysvětlit roli pastýře a u obrazu pastýře a ovcí zůstat.

Odkazy

Odkazy na starší přípravky, pracovní materiály a další najdete pod textem úlohy.

Pro děti

Předškoláci

Pokud můžeme, doneseme ovčí vlnu, aby se jí mohly děti dotknout. Ptáme se: Kdo z vás už viděl stádo ovcí a pastýře?

Děti vypráví, co při tom pozorovaly: malé a velké ovce, berany, ovčáckého psa, pastýře… Proč potřebují ovce pastýře? Potrava, ochrana…

Vyprávění je inspirováno metodou **Godly play**. Pracuje také s motivy 23. žalmu a podobenství o ztracené ovci. Pokud bychom chtěli využít scénáře přímo této metody, bylo by dobré brát v potaz celou metodiku — mluvit pomalu a klidně, pohybovat postavami jen jednou rukou atd. viz kniha Hraní s Bohem a jak na to, scénář s obrázky v materiálech.

Vyjdeme z toho, co děti znají a vyprávíme o tom, co takový pastýř dělá. Alternativa: Ptáme se ovčáka (postavička, maňásek), který nám na tuto otázku odpovídá.

Dobrý pastýř, má rád své ovce, dobře se o ně stará. *Ove?ky na zelené látce jsou v ohrádce.*

V ohradě nebo v ovčinci jsou ovečky v bezpečí a nemůže na ně ani vlk ani medvěd ani jiná šelma.

Dobrý pastýř zná každou ovci jménem a každá ovečka zná pastýřův hlas. Když přijde dobrý pastýř do ovčince, ovečky ho poznají.

Pastýř vodí své ovečky také na pastvu, kde je ta nejlepší tráva. *Ove?ky p?emístíme ven z ohrádky na zelenou louku… jsou v jednom stáde?ku kolem pastý?e.*

Dobrý pastýř také vodí své stádo k vodě, aby se zde ovečky napily a občerstvily. Voda je chladivá, svěží. Je to úleva napít se takové vody, když je horko a je žízeň. *Pastý?e i ove?ky posuneme k vod?.*

Dobrý pastýř jde vždy se svým stádem a dává na všechny ovečky pozor, aby se někam nezaběhly. Když pak prochází tmavým nebezpečným místem, pomáhá ovečkám a je s nimi, aby se nebály a dobře tudy prošly. *Pastý?e posuneme k tmavé látce a ove?ky projdou bezpe?n? zpátky k ohrádce. Jednu ove?ku schováme pod tmavou látku tak, aby jí vykukovala jen hlava.*

Když večer přivádí pastýř ovečky domů do ohrádky, všechny je pečlivě počítá.

Po?ítáme ove?ky a dáváme je do ohrádky. Zjistíme, že jedna chybí.

Když se stane, že nějaká ovečka chybí, dobrý pastýř se pro ni vydá a hledá ji. Prohledá úplně všechna místa, kde ten den se svým stádem byl, dokud ztracenou ovečku nenajde. A když ji najde, vezme ji na ramena a zanese ji zpátky do bezpečí. *Postava pastý?e vezme ove?ku do náru?í nebo na ramena a zanese ji do ohrádky.*

Když by chtěl ovečky vyvést na pastvu cizí pastýř, ovečky by se rozutekly, protože by neznaly jeho hlas a bály se ho. *Místo dobrého pastý?e umístíme p?ed ohrádku jinou postavu oby?ejného pastý?e a ove?ky rozmístíme chaoticky kolem ohrádky.*

A když přijde vlk (*umístíme vlka k temné látce*), pak takový obyčejný pastýř vezme nohy na ramena a je pryč. Zachrání si svou vlastní kůži a ovečky nechá být. *Postavu oby?ejného pastý ?e vym?níme za postavu dobrého pastý?e.* Ale dobrý pastýř, když přijde vlk, neuteče. Postaví se mezi ovečky a vlka a brání je svým tělem. Zažene ho, a pokud je třeba, bojuje s ním, i kdyby měl za své ovečky položit svůj život. Ovečky jsou tak s dobrým pastýřem v bezpečí.

Tak je nám Pán Ježíš pastýřem, který na nás dává pozor, má nás rád, ukazuje nám cestu, hledá nás, když se ztratíme a brání i zlým silám, aby nám nemohly ublížit.

Otázky a rozhovor. Už jste se někdy ztratili rodičům, jako ta ovečka? Už vás rodiče někdy hledali?

Jaké to bylo, když jste se zase našli?

Pomůcky: Ovčí vlna, obrázky pastýře a ovcí, zelená látka jako tráva (podklad, na kterém se příběh odehrává), figurky nebo obrázky dobrého pastýře, obyčejného pastýře, pět oveček, ohrádka, modrá látka jako voda, černá látka jako nebezpečné místo, vlk.

Mladší školní děti

S dětmi se díváme na obraz pastýře. Pak s dětmi přemýšlíme o tom, co takový pastýř dělá, co jsou jeho povinnosti. Na tabuli tyto úkoly zapisujeme.

Hra Vlci honí ovečku.

Dvě děti hrají vlky, třetí ovečku, ostatní ohradu (vytvoří kruh). Vlci honí ovečku. Když se ta může schovat do ohrady, je mimo nebezpečí. „Je dobré, když mě druzí ochraňují! Když se mám kam utéct.“

Ilustrativní příběh

Jak asi rozhodne soudce? Stojí před ním dva muži. Jde o ovci. „Tahle ovce patří mně!“, křičí jeden. „Ne, to je moje ovce!“, tvrdí druhý. Kdo má pravdu?

Není nikoho, kdo by tento spor mohl rozsoudit, nikdo z druhých lidí neví, komu ovce doopravdy náleží. Soudce se zeptá: „O co tady vlastně jde? Jde o maso ovce?“ Když se dozví, že je ovce živá, nechá ji přivést. Sluhové ovci přivedou a ta stojí před soudcem a zvědavě si ho prohlíží. Soudce poručí: „Odveďte prvního muže za dveře a ať odtamtud zavolá ovci jménem.“

Teď musí jít jeden z mužů ven a zkusit k sobě ovečku přivolat. „Lízo, Lízo“ volá první muž stále dokola, „Lízo, pojď ke mně!“ Ale ovce se ani nehne, ani nezastřihá ušima. Hlas tohoto muže nezná.

„Tomuto muži tato ovce určitě nepatří!“ Rozhodne soudce. Když pak jde za dveře pravý pastýř a zavolá svou ovečku jménem „Rózo, pojď ke mně!“, ta zastříhá ušima, nastraží je a pak se za hlasem rozběhne. Všechny pochyby jsou rozptýleny. Tento pastýř je pravým majitelem této ovečky.

Hlavní vyprávění

Ježíš Kristus přirovnává sám sebe k pastýři. Říká, že je dobrý pastýř, který se o své ovce, o nás lidi chce starat.

Určitě už jste v životě ovce viděly? Děti vypráví o svých zkušenostech.

Popíšeme krátce, čím se ovce vyznačují, co je pro ně typické: Ovce potřebují vedení, potřebují péči a ochranu svého pastýře. Kdyby byly samy, ztratí se. Ovce nemají dobrý orientační smysl.

Ovce potřebují potravu. U nás už méně často vidíme takové stádo ovcí, ale za časů Pána Ježíše bylo pastýřů a jejich stád v Izraeli plno. V hornatých částech Izraele to bylo pro ovce často nebezpečné. Pastýř musel dávat pozor, aby žádnou neztratil.

Velkým nebezpečím byly pro ovce také divoké šelmy. Představte si to. Je hluboká noc, ovečky spí ve své ohradě, mačkají se těsně k sobě. Pastýř jde také spát. Najednou ale zaslechne, jak začínají být ovce neklidné. Ihned zcela procitne. A co vidí? Vlk se blíží k jeho stádu.

Co myslíte, co by teď měl pastýř udělat?

Dobrý pastýř neuteče, ani kdyby se bál. Ne. Dobrý pastýř vlka zažene, protože nechce, aby ztratil třeba jedinou ovečku. To je nebezpečné, může mu v takové chvíli jít dokonce o život. Špatnému pastýři (nebo pastýři, kterému ovce nepatří a stará se o ně jen za peníze) na ovcích nezáleží. Takový pastýř vezme nohy na ramena a uteče.

Ježíš Kristus je ale pastýř dobrý. Je Božím synem a z lásky k nám se vydal do tohoto světa, aby se stal naším dobrým pastýřem, aby nám pomohl. A to ho nakonec stálo život, protože říkal a dělal tolik nových a nezvyklých věcí, že se to mocným lidem nelíbilo. Jako vlci ho zabili. Tím ale vše neskončilo. Nebyl to konec. Bůh Pána Ježíše vzkřísil z mrtvých. A tak máme jistotu, že v životě nakonec nezvítězí vlci s ostrými zuby, ale právě dobrý pastýř, který vede k životu a bezpečí. A i dnes se stará o nás lidi, aby se nikdo navždy neztratil. Tak se stará dobrý pastýř o své ovečky.

Dobrý pastýř zná každou svou ovci a ví, co potřebuje. Ježíš nám říká, že nás každého zná jménem, podobně jako pastýř zná jméno každé své ovečky. Ví, co potřebujeme a kde jsme.

Pokud jsme použili ilustrativní příběh:

Pamatujete si, jak to bylo s těmi dvěma pastýři, kteří se před soudcem přeli o ovečku a chtěli, aby určil, komu opravdu patří? Ovečka poznala hlas svého pastýře, protože jeho hlas slyšela každý den. Věděla: To je hlas mého pastýře, on to se mnou myslí dobře, k tomu půjdu.

Pokud jsme ilustrativní příběh nepoužili:

Když dobrý pastýř ví, co jeho ovce potřebují, když chce, aby jim bylo dobře a nic se jim nestalo, když chce, aby u něj dlouho zůstaly, pak je od ovcí rozumné, takového pastýře se držet a poslouchat ho.

Tak máme i my poslouchat a důvěřovat našemu dobrému pastýři, Ježíši Kristu.

Jak ale máme naslouchat jeho hlasu a jak jeho hlas poznáme? Jak poznáme, co nám říká? Domácí zvířata poznají hlas svého Pána. Pes, papoušek i jiná zvířata poznají, že jejich pán přišel domů.

Mnoho z toho, co Pán Ježíš říkal a dělal, lidé zapsali, aby to nikdy nezapomněli. Dnes tyto příběhy najdeme v Bibli a můžeme je číst. Nebo posloucháme lidi, třeba rodiče, kteří nám to, co v Bibli četli, vypráví. Tak k nám i dnes mluví náš dobrý pastýř a tak nám i dnes ukazuje cestu.

Prohloubení: Když v Bibli čteme o tom, co Pán Ježíš říkal a dělal, pak postupně chápeme, co po nás chce. Tak můžeme ve škole, doma a vůbec všude dělat to, co on chce. Můžeme se o to snažit. To, co jsme o něm slyšeli a četli, v nás mluví a připomíná nám, co je pro nás a pro druhé dobré.

Rozhovor s veršem k zapamatování J 10,27: „Moje ovce slyší můj hlas, já je znám, jdou za mnou."

I dnes se můžeme na Ježíše, našeho dobrého pastýře, spolehnout. Jak můžeme dnes prožít, že je Pán Ježíš dobrý pastýř? (Mějte odpovědi připravené v heslech nebo na obrázkách pomocí symbolů, nebo je malujte.)

- Odpouští nám, když mu svěřujeme své viny (srdce, rozlomené okovy, otevřená klec a ptáci venku).
- Ukazuje nám dobrou cestu životem (cesty a rozcestí).
- Vede nás k životu, na místa travnatá a na místa, kde můžeme načerpat energii (chléb a pití).
- Přijímá nás do své společnosti (stádo).
- Mluví, oslovuje nás skrze Bibli (Bible).
- Dává nám lidi, kteří se o nás starají (rodiče, prarodiče, příbuzní a známí, přátelé). Lidi, kteří to s námi myslí dobře, i když nám musí někdy něco zakázat nebo nám nedovolí všechno, co chceme (dítě s dospělým).

Pomůcky: Obraz pastýře.

Starší školní děti

Rozhovor nad písní Ovečky (SV 198)

Podle které sloky bychom chtěli žít? Která vypovídá něco o Ježíšovi?

Co to znamená, že je Ježíš i pastýř i beránek? Dobrý pastýř brání své ovce, bojuje s takovým nasazením za ně, že mu může hrozit i smrt. Pán Ježíš se rozhodl, že bude doopravdy nastavovat záda, že schytá rány mířené na ovce. Neustoupil a tak kázal dál, aby lidem řekl o Pánu Bohu to důležité. Jenže to znamenalo také to, že rozhněval autority a ty se rozhodli odstranit ho.

Stálo to za to? Co myslíte?

Často se sami chceme vyhnout utrpení, ale Ježíš nás zve, abychom ho následovali. Co to pro nás znamená? Máme i my být pastýři a bránit slabší ovečky? Starat se o druhé, i když musíme se svou kůží na trh?

Možná se přistihneme, že sami se snažíme vyhnout trápení a chcem spíš žít jako ovce ve stádu, které někdo jiný vede.

Možná je čas žít ve stádu i mimo něj?

Ježíš přišel proto, aby nás spojil a ne rozdělil. Někdy se jako ovce ze stáda díváme na jiné skupiny a odsuzujeme. Proč je to špatné, nebezpečné a kam to může vést?

Ježíš říká, že přišel zachránit všechny lidi, nikoho ze svého stáda nevylučuje a lidi třeba rozdílné smiřuje a spojuje.

Je Pastýřem i pro ovce odjinud.

Závěrečný rozhovor: Co nás tenhle příběh učí o Ježíši? (Nasazuje svůj život za druhé, aby je ochránil, umožnil jim opravdový život.) V čem je tenhle příběh evangeliem, radostnou zprávou? (Nejsme ponecháni jak ovce bez pastýře.) Co tenhle příběh říká mně?

Přesah

Jak k nám mluví Bůh dnes? Jak nás vede? Bůh už dnes nemluví, mluvil jen v Bibli?

Jak slyším jeho hlas? Ne ušima, ale srdcem, něco mě rozeznívá, něco to ve mně probouzí, ať život jako pokoj nebo život jako spravedlivý hněv.

Co mě v životě oslovuje?

Nemáme být jen slepé ovce, jde o to jak rozlišit, co je hlas dobrý a hlas svůdný… Podle čeho se rozhoduji? Je dobré učit se vnímavosti — vnímat hlas srdce i rozumu.

Číst Bibli i poslouchat faráře nebo někoho, kdo nás inspiruje, hledat.

Liturgie

Písně

Jako skála v širém mo?i (SV 112); *Kdo zná m? líp* (SV 152); *Ove?ky* (SV 198); *Má modlitba* (SV 178); *Ove?ko ztracená* (SV 240); *Slyš nás, ó Pane* (SV 301); *Rozbij ty chmurné hradby* (SV 302); *Zapadlo již slunce* (SV 390); *Ježíši Kriste, Pastý?i náš* (BTS 35)

Biblický text k zapamatování

Moje ovce slyší m?j hlas, já je znám, jdou za mnou. (J 10,27)

Rituál

Na plakátu společně hledejte obrázek, který symbolizuje dnešní vyprávění.

Zapalte svíčku jako znamení světla, chyťte se kolem dokola za ruce a opakujte či zpívejte refrén „Ty jsi hoden žehnání a chvály, tvoji moc a sílu slavíme. Před tebou se Pane Kriste, Králů králi, dobrovolně skláníme.“ (SV 215, EZ 632)

Na začátku setkání můžete recitovat úvod Janova Prologu (J 1,1): Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo byl Bůh.

Okénko do bohoslužeb

Farář přijde do kostela s velkou poutnickou holí. Zeptá se dětí, na co by mohl takovou hůl použít. Na opření se, venku, když se věší prádlo, podepření, může takovou holí odhánět divoké psy, nebo přetáhnout neposlušnou ovci přes hřbet, aby se pěkně vrátila ke stádu a nesešla z cesty… O pastýři a ovečkách si děti budou povídat v nedělce…

Nebo: Děti, víte, na co to je? Ano, je to vodítko. Většinou na psa… ale viděla jsem už i vodítko na kočky a dokonce vodítko na děti, aby neutekly rodičům nebo prarodičům do silnice. Myslíte, že by se dalo použít i na stádo ovcí? Asi ne… ovce se vodí jinak… Na ovce pastýř zavolá a sehnat stádo mu pak pomáhá ovčácký pes… Pro ovci je pak důležité, aby ovčáka poslouchala. Když bude neposlušná nebo nepozorná, může se jí stát, že se ztratí. Víc se dozvíte v nedělce.

Modlitba

Pane, děkujeme ti za to, že jsi naším pastýřem. Děkujeme ti za to, že nás chráníš a vedeš životem. Prosíme, dej, ať vždy slyšíme a rozpoznáme tvůj hlas. Amen.

Kam dále
Inspirace: Příběh dobrého pastýře metodou Godly play (youtube, v angličtině)
Obrázky figurek k příběhu dobrý pastýř metodou Godly play

Scénář příběhu inspirovaného Dobrým pastýřem z Godly play v češtině a s ilustra...

Odkaz na píseň

Jako skála v širém moři (SV112)

Kdo zná mě líp (SV152)

Ovečky (SV198)

Má modlitba (SV178)

Ovečko ztracená (SV240)

Slyš nás, ó Pane (SV301)

Rozbij ty chmurné hradby (SV302)

Zapadlo již slunce (SV390)

Ježíši Kriste, Pastýři náš (BTS35)

Cílová skupina

Předškolní

Mladší školní

Starší školní

Katechetické cykly

Dál přece nejdeme sami IV (s apoštoly, s Janem a celou církví)

Biblický odkaz (kat)

Jan 10,11–15

Jan 10,27–30

Žalmy 23